UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens ab Anno Redemptoris DCC.XIV. perducitur vsq[ue] ad Annum DCCC.XLII. quo & orta hoc sæculo in Oriente, debellata est penitus Iconoclastia; vt planè qui Tomum hunc Panopliam dixerit aduersus impios Iconoclastas, veritatis scopum attinget, Continet annos C.XXVIII.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 817. Paschalis Pap. Annus 1. Lvdovici 4. Leon. Ar. 4. Impp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15233

Visual Library

CI. DE TEMPORE REDITVS STEPHANI PAP. IN VRBEM

Quod verò ad rerum geſtarum tempus ſpectat hic dicemus, quæ deſiderantur in alijs, atq; ex auctore ſui temporis res ſcribente: nam ita apud Aimoinum iſta narrantur: *Stephanus non duobus poſt conſecrationem ſuam exactis menſibus, quàm maximis itineribus ad Imperatorem venire contendit.* & inferiùs de reditus tempore: *Tertio poſtquã Romã venerat menſe nondum exacto circiter octauum Kalendas Februarij diem obijt.* Ex quibus patet ipſum hoc anno ex Gallijs Romam rediſſe, menſe Octobris.

a Diſt. 63. c. 28. Quia ſancta. DECRETVM STEPHANI PAPÆ DE ELECTIONE ROM. PONT.

Stephani autem ipſius Papæ apud a Gratianũ de Romani Pontificis electione in hæc verba decretum extat.

Quia ſancta Romana Eccleſia, cui auctore Deo præſidemus, à pluribus patitur violentias, Pontifice obeunte: quæ ob hoc inferuntur, quia abſq; Imperiali notitia pontificis fit conſecratio: nec canonico ritu, & conſuetudine, ab Imperatore directi interſunt nuncij, qui ſcandala fieri vetent: volumus vt cùm inſtituendus eſt Pontifex, conuenientibus Epiſcopis & vniuerſo clero eligatur præſente Senatu & populo qui ordinandus eſt. Et ſic ab omnibus electus, præſentibus Legatis Imperialibus conſecretur. Nullusq; ſine periculo ſui, iuramenta vel promiſſiones aliquas, nouâ adinuentione, audeat extorquere, niſi quæ antiqua exigit conſuetudo, ne Eccleſia ſcandalizetur, & Imperialis honorificentia minuatur. hactenus Stephanis Papæ decretum aſſertum. An enim reuerà eiuſdem Stephani ſit, aliæ plures recitatæ & confutatæ ſuperiùs ſchiſmaticorum impoſturæ, vt de hoc etiam dubitari poſſit, efficiunt. Cùm præſertim Ludouicus Imperator anno ſequenti, vt ſuo loco apparebit, in Conſtitutione à ſe edita de donatione facta Romanę Eccleſiæ, liberam eſſe velle declarat electionem & coronationem Romani Pontificis; nec ad aliud teneri qui creatus eſt Pontifex, niſi vbi eſt conſecratus, legationem mittere ad ipſum Imperatorem, quà eum de ſua promotione faciat certiorem, prout & ſucceſſor Stephani huius Paſchalis Papa feciſſe conſpicitur. Adeò vt aut non ſancitum eiuſmodi decretum, vel ab ipſo Ludouico non acceptatum opus ſit aſſirmare, cùm (vt dictum eſt) anno ſequenti his contraria ab eo conſtituta noſcantur. recitat illam ipſam Ludouici Conſtitutionem etiam b Gratianus, ſimulque ea c quæ contigerant in electione Hadriani Papæ ſecundi, cùm nec qui aderant tunc Romæ Legati eiuſdem Imperatoris vocati ſunt.

b Diſt. 63. c. 30. Ego Lud.
c Diſt. 63. c. 19. Cum Hadrianus

IESV CHRISTI Annus 817.

PASCHALIS PAP. Annus I. — LVDOVICI 4. IMPP. LEON. AR. 4.

I. DE OBITV STEPHANI PAP. ET TEMPORE SEDIS EIVS.

SEQVITVR annus Redẽptoris octingenteſimus decimuſſeptimus Indictione decimã, *quo Stephanus Papa cùm ſediſſet menſes ſeptẽ & dies tres, octauo Kalendas Februarij (ſicut nonnulli habent alij) ex hac vita ſoluitur, ſepeliturq; in baſilica S. Petri cùm menſe Decembri ordinationem habuiſſet, in qua creauit presbyteros octo & diaconos quatuor; Epiſcopos verò per diuerſa loca quinq;.* hæc Anaſtaſius, apud quem error irrepſit: nam cùm ſeptem menſes ipſe ſediſſe dicatur, errore librarij factum, vt loco ſeptem menſiũ, ſeptem poſiti habeantur anni: ſed & irrepſit error peior peiore, dũ apud eundẽ aliquis, qui poſteà exſcripſit, vtrumq; reddidit numerum, nempe ſeptẽ annos & ſeptem menſes; ſed redarguitur quàm apertiſſimè error ex huius temporis rerum Francorum ſcriptoribus, cùm omnes æq; teſtentur poſt reditum ex Gallijs Stephanũ tribus menſibus tantũ fuiſſe ſuperſtitẽ. Ipſum inſuper Stephanũ fuiſſe illuſtratum miraculis, ex Thegauo huius temporis fideliſſimo ſcriptore, dictũ eſt anno ſuperiori. Sunt multa in Anaſtaſij codice quo vtimur, de ornamentis à Stephano Papa in diuerſas Eccleſias collatis, & reſtauratione earum, & ædificiorum ſtructuris, ſed ad Leonem eſſe referenda, paginæ ipſæ tranſpoſitæ docent; cùm alioqui nec temporis anguſtiæ talia tantaq; adſcribi Stephano patiantur, cùm plurium annorum ad eo conſummanda oportuiſſet ſpacia interceſſiſſe. His igitur prætermiſſis, ad ſucceſſorem Stephani conuertamus orationem.

II. PASCHALIS PAPA CREATVR.

Cùm vix biduo (vt habet Anaſtaſius) Sedes vacaſſet, Paſchalis miro totius populi & cleri conſenſu Papa creatur, quinto calendas Februarij. de cuius natalibus & vita bene à pueritia inſtituta iſta apud eundem Anaſtaſium leguntur: *Paſchalis natione Romanus ex patre Bonoſo à primæuo ætatis ſuæ diuino cultui mancipatus, atq; ſacroſanctæ Eccleſiæ Patriarchio ſtudijs diuinæ ſaluiferæq; ſcripturæ imbutus, tam in pſalterio, quàm in ſacris paginis noui & veteris Teſtamenti ſpiritualiter eruditus elegans & in omni bonitate perfectus, ſubdiaconus quidem factus, & poſt modum diaconus, atque presbyter conſecratus eſt.*

Erat autem vir ſanctus, caſtus, pius, & innocens, magnanimus, loquelà deuotus, pudicitiâ plenus. Sed & nimis hilariter, incrypdeq; in eleemoſynis pauperum cuncta quæ habebat opportunè diſtribuens. In colloquijs diuinis frequentiùs cum religioſis ac ſanctis monachis ſedulâ obſeruatione, diu noctuq; inſiſtebat in orationibus ac vigilijs, quotidianisq; ieiunijs humiliter & honeſtè viuebat. Quem dum prædeceſſor eius domnus Leo ter beatiſſimus Papa tantis ſtudijs peruigilem & religionis deuotum conſpexiſſet: tunc ei monaſterium beati Stephani primi Martyris iuxta Eccleſiam beati Petri principis Apoſtolorum ad regendum commiſit, quia ſcriptum eſt d: Nemo Lucernam accendit & ponit in abſcondito neque ſub modio ſed ſuper candelabrum, vt qui ingrediuntur lumen videant. Vnde qui ſiumet vitæ huius temporalis lucra pro æterna ſobriè atque vtiliter moderando correxit, ad exemplum beatè viuendo ſubditis, & . . . ctione pietatis religioſius exornans.

d Matt. 5

III.

Qui etiam gratiam hoſpitalitatis peregrinis qui ob amorem beati Petri Apoſtoli de longinquis regionibus ad eius Limina accurrebant, vtiliter præparans neceſſaria miniſtrabat, & occultè quibus egebant hilariter erogabat. Et ſemper quotidie in Dei operatione creſcebat, vſquequò prædeceſſor eius domnus Stephanus Papa de hac luce ad æternam beatitudinem migraſſet. Dum ergo per tanta bonæ operationis exẽpla præcipua longè latè quæ fama diſcurreret: & omnipotens Deus in regimen Eccleſiæ ſuæ ſub pia gubernationis cura annueret aptè, moderatèq; diſponere: vna concordiâ, eâdemq; voluntate, diuino interueniente conſultu, à cunctis ſacerdotibus & proceribus, atq; omni clero, necnon & Optimatibus atq; cuncto Populo Romano conſentientibus ad laudem & gloriã omnipotentis Dei in Sedem Apoſtolicam Pontifex eleuatus eſt. Erat enim Patrum præceptorum, & Pontificum inſtitutorum atque canonum, legum & ſanctiorum diligentiſſimus obſeruator. Et cuique iuſtitiæ normà à tempore ordinationis ſuæ nobiliſſimus promulgator, tardus ad iraſcendum, velox ad miſerandum, nulli malum pro malo reddens, ſed ſemper miſericors omnibus ciuibus, & à Deo ſibi commiſſi Populi Romani amator & gubernator exiſtebat. hæc apud Anaſtaſium, & alia quæ opportuniùs ſuo loco dicentur inferiùs.

PASCHALIS QVALIS ELECTIO.

IV. LEGATIO PASCHALIS PAPÆ AD LVDOVICVM IMP.

Cùm igitur Paſchalis ad Pontificatum eſſet aſſumptus ex monaſterio, licet inuitus ac renitens: placuit de ſui electione certiorem reddere Ludouicum Imperatorem, ad eumq; legationem mittere, quà ſignificaret, ſe inuitum ac reluctantem fuiſſe coactum ſubire munus tanti Apoſtolatus. Huius legationis ac litterarum Paſchalis Papæ mentio eſt in vita Ludouici Pij Imperatoris his verbis: *Poſt expletam conſecrationem ſolemnem Legatos cum epiſtola Apologetica & maximis muneribus Imperatori Paſchalis miſit, inſinuans non ſe ambitione ac voluntate, ſed electione & populi acclamatione, huic ſuccubuiſſe potiùs quàm inſiluiſſe dignitati: huius baiulus fuit Theodorus Nomenclator, qui peracto negotio, & petitis impetratis ſuper confirmatione ſcilicet pacti & amicitiæ more prædeceſſorum ſuorum, reuerſus eſt.* hæc auctor eiuſdem temporis. Eadem alij eiuſdem quoque ſæculi hiſtoriam proſequuti veteres eius æquales ſcriptores habent.

V. LVDOVICVS IN VITÆ DISCRIMEN ADDVCTVS.

Quæ autem poſt hæc acciderint ipſi Ludouico Imperatori, idem vitæ eius auctor & rerũ inſpector ſic ait: *Sub eodem anno, Quadrageſima penè exacto tempore, vltimæ hebdomadis, quinta feriâ, quâ Dominicæ Cœnæ celebratur memoria, dum peractis omnibus, quæ tanta diei ſolemnitas exigebat, Imperator ab Eccleſia in Regiam ſe recipere vellet, porticus lignea per quam redeundum erat, carie, ſeniоque confecta, & humectatione continuâ putrefacta, fatiſcentibus inferioribus, ſub Imperatoris pedibus, Conticuitq; illum collapſa magnum fragore ſui omni palatio incuſſit metum, verentibus ſingulis, ne ruina illius euentus Imperatorem oppreſſiſſet ſed à Deo, cui erat dilectus à*

præſenti diſcrimine eſt protectus. Nam cum viginti vel eo amplius Comites cum eo ad terram vſq; deciderint, variaſq; incurrerint calamitates: ille nihil triſtiorus incurrit iacturæ, præter imi pectoris locum, cui illiſus eſt capulus enſis, vltimaq; auris cutis paululum expoliata, ſed & crus illius iuxta inguina quidam ligno impactum, cui tamen citiſſimè eſt ſubuentum. Adhibito enim medicorum ſtudio, quam breui priſtinæ ſaluti eſt reſtitutus. Viginti namque peractis diebus, Nouiomagum venatum petijt.

VI. AQVISGRANENSIS CONVENTVS.

Quo peracto negotio, imperator generalem habuit conuentũ Aquiſgrani, in quo quantum feruoris circa diuinum cultum in arcapectoris geſtaret, tanto aduiſu declarauit. Congregatis enim Epiſcopis, nobiliſſimoq; ſanctæ Eccleſiæ clero, fecit componi, ordinariq; librum canonicæ vitæ normam geſtantem, in quo totius illius ordinis perfectio continetur, ſicut recluſus ipſe fatetur. In quo etiam inſeri iuſſit cibi potuſq; atque omnium neceſſariorum ſummam, vt omnes tam viri quàm ſanctimoniales, ſub hoc ordine Chriſto ſeruientes nullis præpediti neceſſitatibus liberâ ſeruitute Domino omnium militare meminiſſent. Quem librum per omnes ciuitates & monaſteria canonici ordinis ſui Imperij miſit per manus Miſſorum prudentium, qui illum in omnibus ſupradictis locis tranſcribi facerent debitaq; atque conſcripta exigerent ſtipendia miniſtrari. Quæ res magnum Eccleſiæ contribuit exultationis tripudium, & piiſſimo Imperatori debita cum laude immortale monimentum. Itidemq; conſtituit idem Deo amabilis Imperator Benedictum Abbatem, & cum eo monachos ſtrenuæ vitæ per omnia, qui per omnia monaſteria monachorum euntes, redeunteſq; vniformem traderent cunctis monaſterijs tam viris quàm ſanctimonialibus fœminis viuendi ſecundum regulam ſancti Benedicti incommutabilem morem. Habes iſta omnia prout à Ludouico conſtituta leguntur, capitibus octoginta diſtincta in additione prima poſt ſeptimum librum Capitularium Francorũ, hac inſcriptione notata litteris grandiuſculis.

VII. DE CAPITIBVS LXXX. AD REGVLARES SPECTANTIBVS AB IPSIS ABBATIBVS CONSTITVTIS.

Anno Incarnationis Domini noſtri IESV CHRISTI *octingenteſimo decimo ſeptimo, Imperij verò glorioſiſſimi Principis Ludouici quarto, ſexto Idus Iulij. Cum in domo Aquiſgrani palatij, quæ Lateranis dicitur, Abbates cum quamplurimis vnà ſuis reſediſſent monachis, quæ ſubſequuntur Capitula communi conſilio ac pari voluntate inuiolabiliter à regularibus cõſeruari decreuerũt,* ita inſcriptio. Sequuntur poſt hæc dicta Capitula de regularibus ſtatuta etiam vt dictum eſt, in his quæ ad cibum & potum ſpectare viderentur, ſecundùm ea quæ in Ludouici edicto eſſe ſancita ex auctore vitæ eius narratum eſt. At verò ita iſta tribuuntur Ludouico, vt quia interfuit, & harum ſcribendarum legum fuiſſet auctor & promulgator: tamen non ab ipſo Ludouico conſtituta fuiſſe, ſed ab ipſis Abbatibus vnà ſimul conſidentibus, recitata nuper inſcriptio manifeſtat. Tu verò ipſa octoginta capita, quæ extant, pro arbitrio conſulas.

VIII. REFORMATIO ECCLESIÆ EX LVDOVICI EDICTO ET CONCILIO AQVISGRAN.

De alijs etiam quæ in eodem conuentu per Ludouicũ conſtituta idem auctor affirmat, ſic dicere pergit: *Conſiderans etiam idem piiſſimus Imperator non debere Chriſti miniſtros obnoxios eſſe humanæ ſeruituti; ſed multorum auaritiam abuti miniſterio Eccleſiaſtico ad proprium quæſtum: ſtatuit vt quicunque ex ſeruili conditione, conciliante ſcientiâ, & morum probitate, ad miniſterium altaris adſciſceretur, primùm manumitteretur à proprijs dominis, vel priuatis vel Eccleſiaſticis, & tunc demũ gradibus altaris indueretur. Volens etiam vnamquamq; Eccleſiam habere proprios ſumptus, ne per eiuſcemodi inopiam diuini cultus negligerentur: inſeruit prædicto edicto vt per ſingulas Eccleſias manſus tribueretur vnus cum penſatione legitima & ſeruo & ancilla. Hæc erat ſancti Imperatoris exercitatio, hic quotidianus ludus, hæc palæſtrica agonia, ſpectante Deo, quo eius vita in ſancta doctrina operatione clarius eniteret, qui in pompa-rum ſublimitate conſtitutus, imitando Chriſtũ humilitate altius eminebat. Denique tunc cœperunt deponi ab Epiſcopis & clericis cingula baltheis aureis & gemmeis cultris onerata, exquiſitaq; veſtes, ſed & calcaria talos onerantia relinqui. Monſtro enim ſimile ducebatur, ſi Eccleſiaſticæ familiæ deputatus conaretur aſpirare ad ſæcularis gloriæ ornamenta.*

IX. DE LVDOVICI REBVS GESTIS IN CONVENTV AQVISGRANENSI.

In hoc eodem conuentu Aquiſgranenſi (ne prætereamus rem magni momenti) quod Apoſtolicæ Sedis legatione petebatur, Ludouicus Imperator confirmauit quæcumq; à prædeceſſoribus ſuis donata vel reſtituta fuiſſent Romanæ Eccleſiæ, de his ſcribens publicam Conſtitutionem, quamtum ſuã, tum ſuorum ſubſcriptione firmauit, atq; ſigillo muniuit. meminit huius Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinate cum ait: Vltimo huius Abbatis, Theodemari [illegible] *ſcilicet, anno Ludouicus Imperator, qui cognominatus eſt diuus vel Sanctus, huius Caroli filius, quarto imperij ſui anno Aquiſgrani in palatio cum pluribus totius Franciæ * Abbatibus religioſiſque monachis Concilium faciens, vtiliſſima noſtri ordinis obſeruationi * LXXX. generalia Capitula conſtituit, quæ omnia apud nos perinde ferè, ac ſi regula ſancti Benedicti, obſeruantur. Hic pactum Conſtitutionis & Confirmationis fecit beato Petro Apoſtolo eiuſq; Vicario domino Paſchali, parentes ſuos Pipinum & Carolum imitatus, manuq; ſua ac filiorum ſubſcriptione* [illegible] *decem Epiſcopos, octo Abbates, & Comites quindecim, Bibliothecarium, Manſionarium & Oſtiarium* [illegible] *& per legatum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Theodorum Nomenclatorem domino Paſchali Papæ tranſmiſit. hæc Leo.* Eamdem Conſtitutionem ex parte tantum, quę ſcilicet* [illegible] argumento, de quo ageret, nempe principium & [illegible] Gratianus poſuit in ſuo quem collegit libro Decretorum: nos autem hic reddimus integram ex monumentis Vaticanis his verbis.

X.

In nomine Domini Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.

*Ego Ludouicus Imperator Auguſtus ſtatuo & concedo per hoc pactum confirmationis noſtræ tibi beato Petro principi Apoſtolorum, & pro te Vicario tuo domino Paſchali ſummo Pontifici & vniuerſali Papæ, & ſucceſſoribus eius in perpetuum, ſicut à prædeceſſoribus veſtris vſque nunc in veſtra poteſtate & ditione tenuiſtis & diſpoſuiſtis ciuitatem Romanam cum Ducatu ſuo & ſuburbanis atque viculis omnibus & territorijs eius, montanis, & maritimis litoribus & portubus, ſeu cunctis ciuitatibus, caſtellis, oppidis, ac viculis in Tuſciæ partibus, id eſt, Portum, Centumcellas, Cere, Bledam, Marturanum, Sutrium, Nepe, Caſtellum Galleſium, Hortam, Polimartium, Ameriam, Tudertum, Peruſium, cum tribus inſulis ſuis, id eſt, Maiorem & Minorem, Pulueſem & Lacum, Narniam *, Otriculum cum omnibus finibus ac territorijs ad ſupradictas ciuitates pertinentibus. Simili modo & in partibus Campaniæ, Signiam, & Anagniam, Ferentinum, Alatrum, Patricum, Fruſinonem, cum alijs partibus Campaniæ; necnon & Tibur cum omnibus finibus & territorijs ad eaſdem ciuitates pertinentibus.*

XI.

*Necnon & exarchatum Rauennatenſem ſub integritate cum * vrbibus, ciuitatibus, oppidis & caſtellis, quæ piæ recordationis dominus Pipinus Rex, ac bonæ memoriæ genitor Carolus Imperator beato Petro Apoſtolo & prædeceſſoribus veſtris iamdudum per donationis paginam reſtituerunt, hoc eſt, ciuitatem Rauennam & Aemiliam, * Bobium, Ceſenam, Forum Populi, Forum Liuij, Fauentiam, Imolam, Bononiam, Ferrariam, * Comaclum & Adriam & Gabelum cum omnibus finibus, territorijs atque inſulis in terra, mariq; ad prædictas ciuitates pertinentibus. Simul & Pentapolim, videlicet Ariminum, Piſaurum, Fanum, Senogalliam, Anconam, Humanã, Aeſium, Forum Sempronij, Montem Feretri, Vrbinum & territorium * Valuenſe, Calles Luceolis, Eugubium cum omnibus finibus ac terris ad eaſdem ciuitates pertinentibus.*

*Eodem modo territoriũ Sabinenſe, ſicut à genitore noſtro Carolo Imperatore B. Petro Apoſtolo per donationis ſcriptum conceſſum eſt ſub integritate, quemadmodũ ab Itherio & Magenario Abbatibus, Miſſis illius inter idem territorium Sabinenſe & Reatinum definitum eſt. Item in partibus Tuſciæ Longobardorũ caſtellum Felicitatis, Vrbeuetum, Balneum Regis, Ferenti caſtellum, Viterbium, Martam, Tuſcaniam, Populoniam, Soanam, Roſellas. Et inſulas Corſicam & Sardiniam & Siciliam ſub integritate cum omnibus adiacentibus & territorijs maritimis, litoribus, portubus ad ſupradictas ciuitates & inſulas pertinentibus. Item in partibus Campaniæ, Soram, Arces, Aquinum, Arpinum, Theanum, Capuam & patrimonia ad poteſtatem & ditionem veſtram pertinentia. ſicut eſt patrimonium Beneuentanũ & Salernitanum, & patrimonium Calabriæ inferioris & ſuperioris, & patrimonium Neapolitanum, & vbicumque in partibus Regni atque Imperij à Deo nobis commiſſi patrimonia * veſtra eſſe noſcuntur.*

XII.

Has omnes ſupradictas prouincias, vrbes, ciuitates, oppida & caſtella, viculos & territoria, ſimulq; & patrimonia iam dicta Eccleſiæ tuæ, beate Petre Apoſtole, & per te Vicario tuo ſpirituali Patri noſtro domino Paſchali ſummo Pontifici & vniuerſali Papæ, eiuſq; ſucceſſoribus vſq; ad finem ſæculi eo modo confirmamus,

*ri in ſuo detineant iure, principatu, ac ditione. Simili modo per hoc noſtrum confirmationis decretum firmamus donationes, quas piæ recordationis dominus Pipinus Rex, auus noſter, & poſtea dominus & genitor noſter Carolus imperator beato Petro Apoſtolo ſpontaneâ voluntate contulerunt. Necnon & cenſum & penſiones, ſeu cæteras donationes, quæ annuatim in palatiũ Regis Langobardorum inferri ſolebant, ſiue de Tuſcia Longobardorum, ſiue de Ducatu Spoletano, ſicut in ſupradictis donationibus continetur, & inter ſanctæ memoriæ Hadrianum Papam, & dominum & genitorem noſtrum Carolum Imperatorem conuenit, quando eidem Pontifici idem de ſuprascriptis Ducatibus, id eſt, Tuſcano & Spoletano, ſuæ auctoritatis præceptum confirmauit, eo ſcilicet modo, vt annis ſingulis ſupradictus cenſus Eccleſiæ beati Petri Apoſtoli perſoluatur, ſalua ſuper eoſdem Ducatus noſtrâ in omnibus dominatione, & illorum ad noſtram * partem ſubiectione.*

*Ceterum, ſicut diximus, omnia ſuperius nominata, ita ad noſtram * partem per hoc noſtræ confirmationis decretum roboramus, vt in * veſtro, veſtrorumq; ſucceſſorum permaneant iure, principatu, atq; ditione, vt neq; a nobis, neq; à filijs & ſucceſſoribus noſtris per quodlibet argumentum ſiue machinationẽ in quacumque parte minuatur * veſtra poteſtas, aut nobis de ſuprascriptis omnibus vel ſucceſſoribus veſtris inde aliquid ſubtrahatur de ſuprascriptis videlicet vrbibus, prouincijs, ciuitatibus, oppidis, caſtris, * viculis, inſulis, territorijs, atq; patrimonijs, necnon & penſionibus atq; cenſibus, ita vt neque nos ea ſubtrahamus, neq; quibuslibet ſubtrahere volentibus conſentiamus; ſed potius omnia quæ ſuperius leguntur, id eſt, prouincias, ciuitates, vrbes, oppida, caſtella, territoria, patrimonia atque inſulas, cenſus ac penſiones, Eccleſiæ beati Petri Apoſtoli & Pontificibus in ſacratiſſima illius Sede in perpetuum reſidentibus, in quantum poſſumus, defendere nos promittimus, ad hoc vt omnia ea in illius ditione ad vtendum & fruendum atque diſponendum firmiter valeat obtinere: nullamq; in eis nobis partem aut poteſtatem diſponendi, aut iudicandi, ſubtrahendiue aut minorandi vendicamus; niſi quando ab illo, qui eo tempore huius ſanctæ Eccleſiæ regimen tenuerit, rogati fuerimus. Et ſi quilibet homo de ſupradictis ciuitatibus ad veſtram Eccleſiam pertinentibus ad nos venerit, ſubtrahere ſe volens de veſtra iuriſdictione vel poteſtate, vel quamlibet aliam iniquam machinationem metuens, aut culpam commiſſam fugiens, nullo modo eum aliter recipiemus, niſi ad iuſtam pro eo faciendam interceſſionem ita dumtaxat ſi culpa quam commiſit venialis fuerit inuenta: ſin aliter, comprehenſum veſtræ poteſtati eum tradimus, exceptis his qui violentiam vel oppreſſionem potentiorum paſſi, ideò ad nos * veniant, vt per noſtram interceſſionem iuſtitiam accipere mereantur, quorum altera conditio eſt, & à ſuperioribus valde diſiuncta.*

Et quando diuinâ vocatione huius ſacratiſſimæ Sedis Pontifex de hoc mundo migrauerit, nullus ex Regno noſtro aut Francus aut Longobardus, aut de qualibet gente homo ſub noſtra poteſtate conſtitutus licentiam habeat contra Romanos, aut publicè aut priuatè veniendi, aut electionem faciendi; nullusq; in ciuitatibus vel territorijs ad Eccleſiam beati Petri pertinentibus, aliquod malũ propter hoc facere præſumat. ſed liceat Romanis cum omni veneratione & ſine aliqua perturbatione honorificam Pontifici ſuo exhibere ſepulturam, & eum quem diuina inſpiratione & beati Petri interceſſione omnes Romani vno conſilio & vnâ concordiâ ſine aliqua promiſſione ad Pontificatus ordinem elegerint: ſine aliqua ambiguitate & contradictione more canonico conſecrari. Et cum conſecratus fuerit, Legati ad nos, vel ad ſucceſſores noſtros Reges Francorum dirigantur, qui inter nos & inter illum amicitiam & caritatem & pacem faciant, ſicut temporibus piæ recordationis domini Caroli attaui noſtri, ſiue domini Pipini aui noſtri, vel & Caroli Imperatoris genitoris conſuetudo erat faciendi. Hoc autẽ vt ab omnibus fidelibus ſanctæ Dei Eccleſiæ & noſtris firmum eſſe credatur, firmiusq; per futuras generationes & ſecula ventura cuſtodiatur, propriæ manus ſignaculo & venerabilium Epiſcoporum, atq; Abbatum, vel Optimatum noſtrorum ſub iureiurando & ſubſcriptionibus pactum iſtud noſtræ confirmationis roborauimus, & per Legatum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Theodorum Nomenclatorem domino Paſchali Papæ direximus.

Ego Ludouicus miſericordiâ Dei Imperator ſubſcripſi. *Et ſubſcripſerunt tres filij eius & Epiſcopi decem & Abbates octo, & Comites quindecim, & Bibliothecarius vnus & Manſionarius vnus & oſtiarius vnus.* hæc ex parte tantùm apud Vaticanum, atq; ex codicibus Vaticanis quatuor exemplarium factâ ſimul mutuâ collatione conſignatis literis Alphabeti A. B. C. D.

XV. Quæ poſt hæc fuerint eiuſdem Ludouici res geſtæ anni huius, idem qui ſuprà auctor pergit his verbis: *At verò non tulit hanc ſanctam Deoq; dignam Imperatoris deuotionem humani generis inimicus, vndiq; ſe impeti eũ & ab omnibus Eccleſiæ ordinibus ſibimet bella indicentem; ſed cœpit totis virium copijs ſe expugnantem oppugnare, & per membra ſua Chriſti fortiſſimum bellatorem vi & aſtu, quo potuit, laceſſere. Nam hac rite ordinatis, poſtquam Imperator in eodem placito filium primogenitum Lotharium Imperatorem appellari & eſſe voluit, & duorum filiorum ſuorum alterum Pipinum in Aquitaniam, Ludouicum in Baioariã miſit: vt ſcilicet ſciret populus, cuius deberet poteſtati parere: ſtatim ei Abodritorũ defectio nuntiatur, qui cum filijs Godefridi amicitias iungentes Saxoniam Tranſalbianam vexabant, contra quos Imperator ſufficientes copias dirigens, eorum motus, Deo fauente, compreſſit.*

XVI. *Ipſe autem Voſagi luſtra ſectaturus venatum petijt. Interea venatione ibidem iuxta morem Francorum expletâ cum hyemem exacturus Aquiſgranum reuerteretur, nuntiatum eſt ei, * Bernardum nepotem ſuum Italiæ Regem, cui ipſe maximè, vt Rex fieret, apud patrem cauſa fuerat, conſilijs quorundam prauorum hominum adeò dementatum, vt ab eo deſciuerit, omnes ciuitates Regni & Principes Italiæ in hæc verba coniurauerint; ſed & omnes aditus quibus in Italiam intratur, poſitis obicibus & cuſtodijs obſerarint. Quod cum certis nuntijs referentibus, maximè verò Rathaldo Epiſcopo, & Suppone certiſſimè cognouiſſet: contractis vndiq; copijs tam ex Gallijs quàm ex Germania, cum maximo exercitus robore Cabillonum vſq; peruenit. At Bernhardus cùm ſe cerneret viribus imparem, & ad cœpta ineſſicacem, vtpote à quo plurimi ſuorum quotidie diffugerent, deſperatis rebus, ad Imperatorem venit, armiſque depoſitis, pedibus ſe eius proſtrauit, confeſſus perperam ſe egiſſe. Cuius exemplum primores eius ſunt ſequuti, & armis depoſitis, ſe eius poteſtati & iudicio ſubdiderunt.*

Sed & coniurationes quomodo cœptam rebellionem, & quare inchoauerint, & ad quem finem inchoatam perducere voluerint, quos ſibi complices ſibi allexerint, ad primam prodiderunt interrogationem. Fuere ſanè huius conſpirationis auctores Egideo Regalium amicorum primus, Reginerius olim Comes Palatij Imperatoris, & filius Reginerij Comitis, ſed & Reginardus præpoſitus cameræ regalis. Erant autem huius ſceleris conſcij quamplures clerici ſeu laici, inter quos aliquos Epiſcopos huius tempeſtatis procella inuoluit, Anſelmum ſcilicet Mediolanenſem, Vvolfoldũ Cremonenſem, ſed & Theodulphum Aurelianenſem.

XVII. *Poſtquam verò defectionis prolati ſunt primipes & cuſtodiæ mancipati ſicut decreuerat, hiematum regreditur, ibiq; vſq; dum ſacram Paſchæ ſolemnitatem celebraret, remoratur. Poſt eum feſtiuitatis tranſactam celebritatem, Bernhardum hactenus Regem eiuſq; fautores in ſupradicto ſcelere, cũ lege, iudicioq; Francorum deberent capitali inuectione feriri, ſuppreſſâ triſtiores ſententiâ luminibus orbari conſenſit, licèt multis obnitentibus, & animaduerti in eos totâ ſeueritate legali cupientibus. At verò licèt Imperator indulgentius ageret, vltio tamen eliminata ad effectum in aliquos eſt perducta. At enim Bernhardus & Reginerius dum impatientius oculorum amiſſionem & ablationem tulerunt: mortis acerbitatem ſibi conſciuerunt. Epiſcopos porrò hac immanitate conſtrictos ab Epiſcopis reliquis depoſitos monaſterijs mancipauit, cæterorum autem nullum vel vita priuari iuſſit vel membrorum amputatione mulctari, ſed ſecundum quod exigente culpâ viſum eſt, alios * exiliari, alios iuſſit * attondi.* hactenus de his auctor, quæ cœpta hoc anno in ſequentem ſunt propagata.

XVIII. Porrò Bernhardi corpus delatum fuiſſe Mediolanum, ſepultumque in Eccleſia S. Ambroſij, inſcriptio illic poſita docet, quæ ſic ſe habet.

BERNHARDVS CIVILITATE MIRABILIS CAETERISQVE PIIS VIRTVTIBVS REX HIC REQVIESCIT. REGNAVIT ANNOS QVATVOR MENSES QVINQVE OBIIT XV. MAII INDICTIONE XI. FILIVS PIAE MEMORIAE PIPINI.

Factum autem operâ Anſelmi Mediolanenſis Epiſcopi eius ſtudioſiſſimi vt transferretur eius corpus Mediolanum, exiſtimare poſſumus.

Margin notes (left): * ſolemnit. XIII. * poſſideat. * noſtro, noſtriſque. * nullus. * villis. * veniunt. XIV. VT ELECTIO ET CONSECRATIO PAPAE SIT LIBERA. * Diſt. 63. c. Ego Ludouicus.

Margin notes (right): * Bernhardum. BERNHARDI REGIS ITALIAE CONIVRATIO IN LVDOVICVM IMP. PATEFACTA IN OMNIBVS CONIVRATIO. SYNODVS EPISCOPORVM IN QVA DEPOSITI EPISCOPI CONIVRATI. * exulare * detrudi.

At Ludouicus vbi eius obitum accepit, moleſtiſſimè tulit, doluit permiſiſſe iudicibus eam in ipſum animaduertionem, & perinde ac ſi reus eius obitus eſſet, pœnituit, peccatumque ſanctis operibus expiare curauit. ait enim Theganus eius temporis auctor: *Tertio die poſt amiſſionem luminum Bernhardus obijt. Quod audiens Imperator, magno cum dolore fleuit multo tempore, & confeſſionem dedit corã omnibus Epiſcopis ſuis, & iudicio eorum pœnitentiam ſuſcepit, propter hoc tantum, quia non prohibuit conſiliarios hanc crudelitatem agere. ob hanc cauſam multa dedit pauperibus propter purgationem animæ ſuæ.* hæc ipſe.

POENITENTIA LVDOVICI IMP. DE MORTE BERNHARDI.

XIX. Detruſos pariter narrant in monaſterium filios Caroli Magni naturales in eiuſdem criminis ſuſpicioné adductos Drogonem, Theodoricum & Hugonem, inter quos Drogo laudatiſſimus habebatur, quod & liberalibus diſciplinis imbutus eſſet, de quo Angelomi in epiſtola nuncupatoria ad Lotharium eſt inſigne teſtimonium. Sed & Adelhardus quoque conſobrinus Caroli Magni iuſſus eſt exulare: neſcitur cauſa, cùm tamen vir eſſet ſanctitate conſpicuus, quo inferiùs dicendum. Miſit hoc anno Paſchalis Papa pallium ad Viennenſem Archiepiſcopum, præſenteſque litteras ad eum dedit, quibus præter alia, notas temporis exploratas oſtendit, ſic enim ſe habent: [a]

[a] Bib. Flor. ed. à Io. à Boſco cœleſt. par. vlt. pa. 49.

Paſchalis Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei reuerendiſſimo, & ſanctiſſimo fratri Bernardo, ſanctæ Viennenſis Eccleſiæ Archiepiſcopo.

Quia ſanctitatem tuam in Eccleſia Viennenſi gubernationem ſuſcepiſſe cognouimus, in Domino Deo noſtro plurimum inde gauiſi ſumus. Vnde Apoſtolica vice monemus, vt in cuſtodia gregis Dei ſtudium tua dilectionis prudenter inuigilet. Pallij vſum, quem ad ſacerdotalis officij honorem, & ad oſtendendam vnanimitatem, quàm cum beato Petro Apoſtolo vniuerſus grex Dominicarum ouium, quæ ei commiſſa ſunt, vim habere non dubium eſt: Ab Apoſtolica, ſicut decuit, Sede popoſciſti. Ipſum igitur tibi Viennenſique tuæ Eccleſiæ, vtpotè ab eiſdem Apoſtolis fundatæ maiorum more libenter indulſimus, ad oſtendendam in te tuamque Eccleſiam eiuſdem Sedis Apoſtolicæ charitatem: vtque ſecundum morem Eccleſiæ eo vtaris, benignè deſignamus: fraternitatem tuam neceſſariò commonentes, vt credita tibi Eccleſiæ opus ita Deo fauente exequi ſtudeas, vt adepta cuius ornaris ſtudio, dignitate, & probitate morum, & viuacitate ſollicitudinis, & cuſtodita integritate Fidei ampliùs ſtudeas adornari. Omnia etiam priuilegia, quæ tuæ pridem conceſſa ſunt à prædeceſſoribus noſtris Eccleſiæ, volumus * *inconuerſa tibi, & ſucceſſoribus tuis permanere. Scriptum per manum Theophylacti Notarij, & Scriniarij in menſe Decembri, Indictione decima. bene Valete. Data per manum Georgij Bibliothecarij ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, Nonis Decembris imperante domino piiſſimo Auguſto Ludouico à Deo coronato, magno, pacifico Imperatore, eius Imperij anno 4. & Patriciatus eius 3.* Iam ad res Orientales conuertamus orationem.

* ſ. inconcuſſa

DE LEGATIONE MISSA A LEONE IMP.

Hoc eodem anno legatio miſſa eſt à Leone Imperatore ad Ludouicum Auguſtum. Quiſnam autem hoc functus ſit munere, & quid nuntiandum Ludouico in mandatis Legatus acceperit, Theganus in rebus geſtis Ludouici ſic narrat: *In eodem commorans palatio ad ſe venientem Miſſum ſuſcepit Leonis Conſtantinopolitani Imperatoris nomine Nicephorum: legatio autem, exceptâ amicitiâ & ſocietate, erat de finibus Dalmatiarum, Romanorum, & Sclauorum. At quia nec hic præſentes erant, nec Chadalo finium præfectus, neque ſine illis hæc dirimi poterant, miſſus eſt in Dalmatiam ad hæc pacificanda & componenda Abigarius cum Chadalone eorundem finium Principe.* hæc de legatione Leonis Imperatoris.

XX. THEODORVS SCRIBIT AD PATRIARCHAS.

Quod ad religionis ſtatum pertinet, vbi innotuiſſet in Oriente Paſchalem Pontificem in Apoſtolicum eſſe thronum euectum, Theodorus Studita clariſſimus Confeſſor ad eum litteras ſcripſit, necnon ad alios Patriarchas. ita quidẽ teſtatur Michael eius diſcipulus in ipſius vita, cum ait: *Miſit etiam vir egregius quatuor Patriarchis epiſtolas, prudenter admodum atque opportune, antiquioris dico Romæ, & Hieroſolymorum, Antiochiæ, & Alexandriæ. Quæ ſingula commemorabant, quemadmodum Chriſti imago contumelioſe à perſecutoribus tractata eſſet, & Orthodoxi omnes in carcerem & exilium miſſi. tum deinde vnumquemque excitabat ad defenſionem, opemque ferendam periclitanti Fidei ac veritati, quam falſitas ſic opprimeret.* Extant ipſæ epiſtolæ magno Dei beneficio hactenus conſeruatæ, dignæ quidem quæ ſingulæ audiantur. Ac primum quod ſpectat ad datam ad Paſchalem Romanum Pontificem: miſſus eſt ad eum cum ipſa à Theodoro Dionyſius eius diſcipulus vnà cum alijs ſocijs non ſuo tantùm nomine, ſed quinque aliorum Præſidum monaſteriorum Fidei gratia expulſorum, quæ ſic ſe habet [b].

PASCHALI PAPAE ROMAE.

XXI. *In omnibus ſummâ virtute prædito luminique magno, principi ſacerdotum primo, domino noſtro Apoſtolico Papæ Paſchali. Ioannes, Theodoſius, Athanaſius, Ioannes, Theodorus minimi presbyteri & Præſides eorum qui Cathara, Pitilij, Pauliperty, Eucaria & Studiani.*

Iam ferè audita ſunt omnino ſuprema veſtræ beatitudini ea quæ propter peccata noſtra in noſtram Eccleſiã inuaſere. Etenim facti ſumus in parabolam & prouerbium omnibus Gentibus, vt ſecundùm ſcripturam [c] loquar: non tamen par eſt tenuitati quæ ſit exiliter, & per epiſtolas. Quare nos minimi, etſi membra corporis Chriſti, vltimum ſumus, tamen capiti noſtro comprehenſo, atque ijs qui fraternitate excellunt, huc atque illuc diſſipati, putauimus quodammodo ex eo quod propè ſimus, & per mutuam ſignificationem in vnum fieri & ſpiritum & verbum, ſcribentibus tametſi confidenter. Audi, Apoſtolicum caput, à Deo propoſite Paſtor ouium Chriſti, ianitor Regni cœlorum, Petra fidei, ſuper quam ædificata eſt Catholica Eccleſia. Petrus enim tu, Petri ſedem exornans & gubernans.

XXII. *Lupi graues irruperunt in caulã Domini, portæ inferi, vt olim, ruptæ ſunt in ipſam. Quid hoc? perſecutionem patitur Chriſtus cum Matre & miniſtris. Siquidem contra imaginem eius, prototypi eſt perſecutio. Hinc detentio patriarchalis capitis, & relegationes Archiepiſcoporum, & ſacerdotum, & monachorum, monacharumque, & compedes & vincula ferrea, tormentaque, & ad extremum mors. O horribilem auditionem! conculcata imago Salvatoris noſtri Dei, quã & dæmones perhorreſcunt, contumelijs affecta, & ludibrio habita eſt, non ſolum in regia vrbe, verum etiam in omni regione & oppido. Altaria deleta ſunt, templa deſtructa, ſacra profanata, effuſus eſt ſanguis, & effunditur eorum qui retinent Euangelium. Perſecutiones & exilia eorum qui adhuc reliqui ſunt. Conticuit omne piorum os: aperta eſt aduerſaria & blaſphema lingua. commota eſt omnis caro in ambiguitate verſans.*

Hei mihi, inquit Propheta [d], *quia factus ſum vt qui colligit calamum in meſſe & racemum in vindemia, cum non ſit botrus. In nos, ô beate, hæc omnia facta ſunt. Quæ quis non ægre tulerit in ſeipſo proximi damna conſiderans? Quis autem non ſtatuerit fuiſſe, eſſe aduentus Antichriſti præludia, tantum diſſentientis quantum ab exemplari imago, in quam etiam inſaniunt? Huc igitur ab occidente, ô Chriſti imitator, reſurge, & ne repellas in finem. Tibi dixit Chriſtus* [e] *Deus noſter: Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Ecce tempus, ecce locus: opitulare nobis, qui es à Deo ad hoc ordinatus. porrige manum, quantum fieri poteſt. Habes poteſtatem à Deo, eo quòd omnium princeps ei, ſuppoſitus es. Terreto, ſupplicamus, hæreticas feras calamo diuini verbi tui. Paſtor bone, pone animam pro ouibus, ſupplicamus.*

XXIII. *Audiat Eccleſia quæ ſub cœlo eſt, quòd à vobis anathematizantur per Synodum qui hæc auſi. Et iam ſancti Patres noſtri anathematizant. Hoc fuerit acceptum, angelis & ſanctis gaudium, & cognitio firmamentũ, fundatio ſtabilitatis, lapſis erectio, omni Orthodoxorum Eccleſiæ exultatio, & tua antiqua ſtudia ſecundum eos qui antiquitus præceſſerunt, æternum monumentũ. Qui ſimilibus temporibus cùm fecerint ea, quæ à nobis petuntur, Spiritu S. afflati, & commemoratoribus nunc petuntur, & beati habiti ſunt. Prorſus autem credimus & confidimus, quod miſericordiâ miſerationum flexus, noſtrã etenim ſcripturam accipies, Chriſtum imitatus, qui Deus cùm non recuſaret accipere Abagaro epiſtolam accipere, & acceptam reſcribere. hæc Theodori & aliorum eius collegarũ ad Paſchalem Papam epiſtola per Dionyſium (vt dictum eſt) miſſa, vt indicatum,* aliæ eiuſdem Theodori litteræ [f] ad Epiphanium diaconum, de quibus ſuo loco inferiùs dicetur.

a Gennad. expoſ. pro Concil. Flor. c. 5. ſect. 16.

Citat Gennadius a Scholarius Patriarcha Conſtantinopolitanus in expoſitione po Concilio Florentino hanc Theodori Studitæ ad Paſchalem Romanum Pontificem epiſtolam, recitatq; totidem verbis quæ habentur in laudem Apoſtolicæ Sedis. quibus iungit quę leguntur in alia epiſtola ab eodem Theodoro ad ipſum Paſchalem ſcripta. ſed de his anno ſequenti.

XXIV. APOCRYSARII HÆRETICI A PASCHALE PAPA.

Accidit verò, vt & creato Romæ eodem Paſchali Pontifice, ex veteri conſuetudine, ipſe etiam Theodotus pſeudopatriarcha Conſtantinopolitanus ad eum mittere Apocryſarios pro reſponſis Eccleſiaſticis, communioné hac via conatus ſubripere ab ipſo Romano Pontifice. Quos cùm audiſſet Paſchalis in Vrbem aduentare, eoſdem ne propius accederent, eos execratus valdè, prohibuit. Contra verò miſſum nuntium à Theodoro & alijs Archimandritis quàm benigniſſimo animo excepit; litterasq; datas cùm legiſſet, magno animi dolore ex compaſſione affectus eſt, & quibus potuit, ſtuduit periclitantibus præſtò eſſe, reddens ad eos affectus paterni pleniſſimas Apoſtolicas litteras, quibus tum Theodorus, tum reliqui eas accipientes, magnâ ſunt côſolatione affecti, & fortitudine roborati. Caremus tamé litteris illis à Paſchali Pontifice ad Archimandritas redditis. Cæterum has ita, vt narrata ſunt, ſe habuiſſe, fidé faciunt aliæ litteræ ab ijſdé monaſteriorũ præpoſitis ad eumdé Paſchalé Pontificem ſcriptæ, miſsâ aliâ rurſum legatione anno ſequenti per Epiphaniũ, vt ſuo loco dicturi ſumus. Sed videamus quę hoc eodé tempore ab eodem Theodoro litteræ ſunt ſcriptę ad Patriarchã Alexandrinũ. Extant ipſæ, atq; plura habent de ſæuitia perſecutorum, quæ deſiderantur in alijs ab eo datis epiſtolis. Quamobrem vt hic eam deſcribamus, hiſtoriæ ratio à nobis id exigit. ſic enim ſe habet b:

b Theod. Stud. l. 2. epiſt. 14.

XXV.

Per omnia ſanctiſſimo Patri patrum, lumini luminum, domino meo beatiſſimo Papæ Alexandriæ Theodorus minimus presbyter, & Præpoſitus Studiani. Quod autem æque ac Romanus Pontifex Alexandrinus Epiſcopus Papa dicatur, à Cæleſtino Pontifice Cyrillo conceſſum eſt, cum illi legationem à latere credidit tempore Concilij Epheſini, vt ſuo loco ſuperiùs dictum eſt. Sed attende differentiam: Romanus Pontifex ſupremum lumen in Eccleſia prædicatur, alij verò Patriarchæ non ſupremum lumen, ſed lumen luminũ, vtpote qui ſecundùm à Dionyſio deſcriptã Eccleſiaſticam Hierarchiam tali ſit nomine dignus, vt lumen luminum dicatur qui eos illuſtrat, qui ſunt in Eccleſia poſiti & ipſi lumina, minores Epiſcopi. Habet autem ampliùs in ſuperiùs poſita inſcriptione, Romanus Pontifex, vt dicatur Princeps ſacerdotum primus, quod alicui alteri Patriarcharum minimè conceſſum eſt. ſed ad epiſtolam, quæ ſic ſe habet c.

TITVLI ROM. PONT. DIVERSI AB ALIIS PATRIARCHIS.

c Theod. l. 2. epiſt. 14. Cod. Col.

XXVI. THEODORI EPIST. AD PATRIAR. CHAM ALEXANDRINVM.

Maximum humilitatis meæ munus & ſummi voti opus erat, vt dignus fierem, qui per litteras colloquerer cum Apoſtolico vertice tuo, non ſolum ob tenuitatem paruitatis meæ, quæ impar eſt vt ad æquales ſcribat, nedum ad tam magnum & diuinum caput: verùm etiam ob difficilẽ in tanto interuallo acceſſum, quem Ethnica præcipue inhibet obſtructio, medijs politis Sarracenis regnantibus etiam in Aegypto: *attamen Dei bonitate mihi obtigit, & nunc ſcribo duabus de cauſis: alterâ, vt quo iamdudũ teneor deſiderio, id explicem intellectuali contactu ſacrorum pedum tuorum, quandoquidem aliter votum explere non liceat; alterâ, quæ magis viget, vt nota ſint, quæ hic dirè acciderunt diuiniſſimo vertici tuo, vt qui totius corporis Eccleſiæ mẽbris condoleat: quæ quidem vel in vltimis terræ finibus audita exiſtimo.*

d 3. Reg. 18 ſecundum 70.

Inuaſit nos perſecutio, beatiſsime, & perſecutio grauiſsima. Olim quidem d Achab Eliam quærens Prophetam, loca omnia incendiſſe dicitur, incendio illo impietatem & furorem demonſtrante. Nunc verò & dignitate & corde Achabites, non Eliam ſolum depictum, ſed huius quoq; Dominum, Dominum Ieſum Chriſtum & Deum noſtrum, Deiparam, & Sanctum vnumquemq; quærens quærit, inuentumq; magno ſtudio delet ex omni ciuitate & regione ditionis ſuæ: hinc euerſa altaria, templa Domini vaſtata, & priuata & publica, quæ in virorum & fœminarum habitaculis, tam vetera quam recens extructa. miſerabile ſpectaculũ! tamquam facie deformatos homines, & oſtenta quadam ſic Dei Eccleſias ornatu ſuo deſtitutas & informes relictas contemplari. Quis talia audiuit aut vidit vmquã in priſcæ improbitatis exemplis? Ille ipſe, qui ceruicibus veſtris incumbit Arabs, mitius forſitan hac in parte erga Chriſtum ſegerit. at non ſic e Tabeel noſter. Parce Domine, ne des hæreditatem tuam in opprobrium.

e Ioel. 2.

XXVII.

Cùm ergo pictas in tabulis imagines è ſacris donarijs ſublatas, & libros qui mentionem earum continent, profanat, irridet, ſubſannat tamquã abominanda & Deo inuiſa piacula, quæ Deo accepta ſunt & mundo ſalutaria. Heu quis lachrymas teneat? quis gemitus ex imo pectore non edat? Viæ Sion f lugent, eò quòd non ſint qui piè ambulent in eis. Et verè omnes declinauerunt, g ſimul inutiles facti ſunt.

f Thren. 1. g Pſal. 52.

Qui Epiſcopi videbantur & ſacerdotes, monachi & ſæculares, omnis ſexus & omnis ætatis; alij quidẽ circa fidem naufragium paſſi ſunt, alij ſimiliter mente & cogitatione demerſi, & hæretica ſaltẽ communione, mortis metu contracta, eadem ex parte periculo inuoluti. Relicti tamen ſunt qui non curuauerunt genua ante Baal; ſiquidem tot numero, quot numerati ſunt à Deo.

XXVIII. QVI PASSI SINT ORTHODOXI.

Ante omnes, qui primus eſt inter nos, ſacrũ caput noſtrũ & eiuſdem tecum dignitatis Epiſcopi, & ſacerdotes Domini, monachi, & monachæ, quorũ ludibrijs & verberib. tentati fuerunt; alij vinculis & carceribus pane modico & aquâ vitã trahentes, alij exilijs relegati, alij in deſertis & montibus, in ſpeluncis & cauernis terræ verſantes: quidã inſuper flagellis cæſi, Martyres ad Dominum emigrarunt. Sunt qui ſacco incluſi in mare demerſi noctu fuerũt, vt ab ijs qui viderunt, relatũ eſt. Quid cætera? Anathemate feriuntur ſancti patres noſtri. Prædicantur qui impij fuerũt. Infantes impietatis dogmata, tradito magiſtri tomo, docentur. Non eſt vſquam ſalutis profugiũ inter mortales. Pium verbum proferre non licet. Mox inſtant inſidiæ, ita vir à coniuge ſua caueat. Iudices & pittaciorum oblatores ad hoc ipſum ab imperatore mercedem capiunt, vt obſeruent, vbi quiſq; quid docat à Cæſare diſcrepans, aut impietati non communicet, aut librũ habeat de imagine tractantẽ, vel imaginẽ ipſam, aut exulé recipiat, aut captiuum pro Chriſto inuiſerit. Quod ſi deprehendatur illicò rapitur, cæditur, relegatur. vnde & dominos videas ſeruis ſupplicãtes iudicij metu.

XXIX. h Dan. 3.

Nobis illud dicere fas eſt h: Non eſt in tempore hoc Princeps, & Dux, & Propheta, neq; locus primitiarum coram Domino, vt poſſimus inuenire miſericordiam. Propterea hac apud ſanctam animam tuam indigni lamentamur, eius patrocinium & miſerationem implorantes. Scimus enim: Si iuuare aliter non poſſit, precum ſaltem ſubſidio magnũ nobis, cum propitium Deum habeat, emolumentum allaturum. Quo autem ex parte cognoſcat, qualia ſint impiorũ dogmata, his ea litteris adiunxi in quaternionibus: quæ & piorum rogatu, refutanda imperatus ſuſcepi. Oro autem ſapientiam tuam, vt omnia videat, & veniam mihi tribuat errorum, meiq; & inutilis filij in Deum flectentibus precibus ſuis recordetur. hactenùs epiſtola, quæ miſſa eſt etiam ad Patriarcham Antiochiæ, vt in eodem codice expreſſum habetur, diuerſam verò ab his licet eodem argumento ſcripſit i ad Patriarcham Hieroſolymorum his verbis:

i Theod. l. 2. epiſt. 15. Cod. Col.

XXX. k Gen. 21. ſecundũ 70.

Quis annuntiabit k Abrahæ, quod lactat puerum Sara? aut vſpiam ſermo diuinus. & indigno mihi quis nuntiet humilem epiſtolam meam ad ſacras Apoſtolici culminis veſtri manus perueniſſe? Attamẽ perueniet, vt ſpero. Non enim veſanâ cupiditate, ſed neceſſariâ cauſâ impulſus & epiſtolam mittere auſus ſum, & latorem vnà fratrem cariſſimũ Dionyſium deſtinare fidelem promiſſis, & qui ſuppleat per ſe omnia quæ epiſtolæ deſunt. Itaq; velut abſens corpore, præſens autem ſpiritu, primùm quidem eius pedes ſecundum Deum ambulantes amplector. hinc enim mihi benedictio & ſanctificatio. deinde tamquam ab ea iuſſus, ad ſancta loca proficiſcor, aduenerar ſacrũ ſolum, quod diuina veſtigia calcarunt, viuificum monumentum in quo ſanctiſſimum Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti corpus depoſitum fuit, ſacrum Caluariæ locum, vbi Dominus gloriæ crucifixus. Abeo pergo: Sanctam Bethlehem quaſi Edem conſpicio, diuini adoro præſepe ſupra vrnam auream, in qua non manna ſed panis vitæ conditus eſt. Video etiam ſacrum montem, in quo diuiniſsima transfiguratio: aliũ rum montem, vnde ad cælos omnium Dominus euolauit: ſacram Gethſemanem, vbi ſepulchrum omni honore colendæ Deiparæ dominæ noſtræ. Hoc atq; illud, ne longam texam orationẽ. O quanta vel ex ipſa commemoratione manat ſatisfactio! O quot & quantis culturis præeſt beatitudinis tuæ vertex! Tu primus Patriarcharũ, quod ſcilicet prima Eccleſia eſſe cœperis Hieroſolymis, *licet quintus numereris. Vbi enim Epiſcopus animarũ*

IN LOCIS SANCTIS HIEROSOLYMORVM.

AD PATRIARCHAM HIEROSOLYMORVM EP. THEODORI.

& Paſt:-

& Pontifex omnium natus eſt, & diuina omnia operatus, & paſſus & ſepultus, vbi ſurrexit & vixit, & aſſumptus eſt: illic ſuprema omnium dignitas proculdubio. Sed de his hactenus, deſiderio obſequens, loqui auſus ſum. nunc ad alteram narrationem me conuerto.

XXXI. DE PERSECVTIONE AB ICONOMACHIS EXCITATA.

Inuaſit nos perſecutio, beatiſſime, & perſecutionem omnium Ethnicæ ſimillima. poſtquàm enim ſenſit ſatanas, in ianuis eſſe beatam ſpem, & aduentum gloriæ magni Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Christi maiores hæreſeos faces accendit, præludia aduentus Antichriſti. Quid hoc rei eſt? Exortam olim ſub Leone & Conſtantino impietatem, diuq; debacchatam, ſed diuinâ vindictâ compreſſam, nũc iterũ cognominis & æquè impius Imperator renouauit tanto conatu, vt illorum rabiem obſcuret. Expreſſum pictura Chriſtum inſectatur cum matre & miniſtris. Vbicumq; nactus ea eſt, delet, exurit. Hinc euerſa altaria, ædes ſacræ deformatæ, ſacra vaſa concremata. Quin ſi repertus quis fuerit imaginem occultaſſe, aut librum qui de ea re tractet, rapitur è veſtigio, verberatur, & dira alia omnia perpetitur. Hinc terrores ac trepidationes, ſtuporeſq; omnium hominum, adeò vt frater fratri, Vale dicat, & amicus amicum auerſetur.

XXXII. *Synodus facta eſt, veterem impiam illam confirmans, & Orthodoxam anathemate condemnans. Sacerdotes non intellexerunt, Deum non requiſierunt: ſed quod Achab placuit, comprobarunt. Omnes declinauerunt ſimul inutiles facti ſunt, paucis admodum exceptis. quibuſnam illis? Epiſcopis, & Præpoſitis, monachis, & monialibus, & ipſo, Dei gratiâ, ſupremo Archiepiſcopo noſtro. Quorum quidem alij flagellis affecti ſunt, alij relegati, atq; in carcerẽ detruſi, alij per haſce pœnas ad Dominũ migrarũt, athleticam coronam reportantes. Quid de blaſphemia loquar? Irridetur veneranda & tremenda imago Chriſti tamquã abominatio deſolationis, idolumq; erroris; eodẽ modo qualibet alia Dominæ noſtræ & Sanctorum: Nunc, inquit, ſincera & inculpata fides: Nunc Dominus* [a] *loquutus eſt pacem ijs qui conuertuntur ad cor.* [a] Ioan. 24. *quaſi ſublata pax eſſet, ex quo Chriſtus dixit: Pacem meam do vobis, ad hoc vſq; tempus. & eius Eccleſia contaminata, quam beatus* [b] *Paulus non habentẽ maculam prædicat, aut rugam, aut aliquid huiuſmodi, ſed ſanctam & immaculatam.* [b] Epheſ. 5. *Et alij quidem vltimum circa fidem naufragiũ fecerunt. Alij quamuis mente & cogitatione ſubmerſi non ſint, ipſa tamen hæreſis cõmunione vnà perierunt. Enimuerò etiam ij qui recta ſentiunt, perſecutionis diuturnitate titubant circa veritatem; quemadmodũ ijs contigit qui ad decumanos maris fluctus nauigationis rudes caligãt. Miſeranda nobis omnia, luctuq; digna.*

XXXIII *Subtrahuntur cantica ab antiquis accepta, in quibus imaginũ fit mentio. Canuntur pro eis impia noua dogmata palam expoſita, quæ & pueris ipſis traduntur à magiſtris. Omnium rerum impia eſt conuerſio. Facti ſumus ſicut Sodoma & Gomorrha propter peccata noſtra: & procella hæreſis altius in dies aſſurgens nos aperit: nec inuentus eſt qui Chriſtum Deum noſtrum expergefaciat, vt increpet turbulentum hoc mare. At tu eſto nobis vnus è duodecim Apoſtolis, beatiſſime: excita è ſomno inſomnem oculũ diſpenſatiuè dormitantẽ, quia perimus omnino. Si quod eſt aliud auxilij pharmacum, ad ſanandos infirmos vt peritus, exurge, deprecamur, ſanctiſſime, obteſtamur: membra tua ſumus, quandoquidem fideles omnes corpus ſunt Chriſti & membra de membro. Præcipe & alijs ſanctis Patribus veſtris, interceſſoriam manum porrigant, vt multorum interpoſitu, ſuam nobis Deus miſericordiam impertiat. Hunc in finem epiſtola, & tabellarius ab omnibus animo deſtinatus, etſi à nobis ſolis illorum vicem agentibus miſſus.*

XXXIV *Vt autem ex parte cognoſcat celſitudo veſtra, cuiuſmodi ſint dogmata impiorũ, ea in quaternionibus deſcripta epiſtolæ adieci, quæ ad aliorum rogatu refutanda imperitus ſuſcepi. Oro autem vt ea inſpiciat diuina tua ſapientia: quod deeſt ſuppleat & veniam tribuat erratis. Atq; adeò conſeruum fratrem noſtrum, & litteras alijs, quas accepit, reddere, & huc poſteà, Deo volente, redire permittat.* hæc ad Patriarcham Hieroſolymitanum Theodorus, qui his addidit [c] alias ad Abbatem Lauræ S. Sabæ hac inſcriptione notatas.

[c] Theod. lib. 2. epiſt. 16. 17. Cod. Col.

A Deo honorato, dilecto, & ſpirituali Patri, meo moderatori celebris Lauræ beatiſſimi Patris noſtri Sabæ, & ijs qui ſub eo ſunt ſanctis Patribus Theodorus minimus presbyter & Præpoſitus Studiani. alias quoque his adiunxit ad moderatorem Lauræ ſancti Charitonis, eiuſdem pariter argumenti.

At quid profecerit his litteris datis ad Patriarchas, nulla eſt affirmatio Theodori; immò querela in epiſtola poſteà, occiſo Leone, tempore Michaelis Imp. ſcripta ad eumdem Hieroſolymitanum Patriarcham Thomam, in qua hac ex parte tantummodo laudat nauatam operam à Romano Pontifice. ſcribit enim hæc his verbis: *Quid hoc rei eſt? quod feruente hæreſis perſecutione, commonebat ſublimium ſedium antiſtites, tamquam ſpiritus adiutores, & Apoſtolicâ conſilij plenos fraterno animo commoneri, maxime præterita te certantibus compatiendo porrigere; & ſi quid patitur, inquit, vnum membrum compatiantur alia membra: ſiue glorificatur vnum membrum, congaudeant omnia membra: quia verò caput eſt totius Eccleſiaſtici corporis Chriſtus verus Dominus & Deus noſter. Quod ſanè Occidentis Apoſtolicus cum profuſſe: quantum profuerit, quid opus eſt loqui? partim quidem recte ſentium mentes ſummoperè confirmans (vel exiguum quippe momentum vim ac robur feſſis ac laborantibus addere ſolet) partim impiorum inſolentiam à ſpiritu profectâ reprehenſione proſequens. Quo quid eſſe potuit ſalutarius? At verò qui idem facere poſſent, minimè præſtiterunt, ſed contrariũ: dicere miſer nequeo beatitudinis veſtræ Angeli reuerentia, quanta illis debeatur reprehenſio.* hæc Theodorus. ſed hæc ex alijs eiuſdem ad Paſchalem redditis litteris, manifeſtiora fient. XXXV

Cæterum querela iſta Theodori de Patriarchis, magis pertinet ad Alexandrinum & Antiochenum quàm ad ipſum Hieroſolymitanũ. Siquidem non defuit Patriarcha Hieroſolymorum ſuccurrere, vt potuit, periclitanti ſub impio Leone Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ: etenim ſelegit ex S. Sabæ Laura à Sarracenis tunc temporis afflictata duos egregios monachos, ſanctitate claros, doctrinâ conſpicuos, Chriſtianâ conſtantiâ firmos, re verâ duo belli fulmina aduerſus graſſantem impietatem, & ſagittas acutas in manu Dei omnipotentis. Hi Conſtantinopolim miſſi, nõ ſub Leone Armeno, ſed & ſub Michaele quàm ſtrenuiſſimè certauerunt, ac demùm ſub Theophilo Imperatore Iconomacho glorioſa claruerunt confeſſione. Sed de eorum modò profectione Conſtantinopolim, & confeſſione coram Leone hic agendum. Auctor eius temporis qui amborũ certamina eſt proſequutus quàm ſinceriſſimè, vbi de graſſatione Sarracenorum tunc facta mentionem habuit, iſta mox ſubdit. XXXVI

Hæc videns diuinus ille Antiſtes & paſtor Hieroſolymitanæ Eccleſiæ, & ſciens hæc eſſe pœnam peccati & iræ poculum, propterea quòd deſpicatui habetur & aboletur diuinarũ adoratio imaginum: excitatur protinus ad zelum, & quærit modum quo poterit tantum extinguere incendium & oſtendere eorum fuſe re, qui ſunt parati noua introducere, & prompti ad tranſmouendos limites. Sic reuocabuntur captiui & conſequentur miſericordiam ſauciatæ animæ. Ad hoc ergò admodum aptum ſanctum inuenit Theodorum, vt & virtute eſſet celebratus, & in doctrina exercitatus, & zelum ſpiraret acrem & vehementem. Ille autem: Ecce me, dicit Pontifici: mitte me, & proficiſcar, & tuis adiutus precibus, pudore afficiam impietatem. Ipſum ergò mittit Patriarcha, cùm precibus eum vndiq; muniſſet, & ipſe in Chriſtianorum corroboraſſet. XXXVII

Vt autem præmittamus ea quæ interceſſerunt cùm veniſſet in Regiam ſecum fratrem habens Theophanem, qui eum ſequeretur, & quæ erant fraterna, ſentiebat, & in zelo pietate cum eo conſpirabat: primum quidem ſe intrepidè ſiſtit in conſpectu eius, qui Eccleſiam more prædonis inuaſerat, Theodorum pſeudopatriarcham intelligit. *Vbinam enim ille ſe geſſit more ſacerdotali, & liberè arguit quod eos peruertat quos paſcit, & hæc ſimul ei acerbè exprobrat? Deinde ipſi quoq; Imperatori aduerſus occurrit tamquam acutus quidam gladius; & non ſolum eum commonet, quod ſuam perdat animam, ſed etiam quod Dei populum impiè per fraudem euertat. Deinde etiam adhortatur, vt relictâ hac profanâ & impiâ opinione, eius loco ædificet pietatem. Per hoc enim (inquit) tibi Deus placabitur, & non ominem iram Domini tamquam facem aliquam ipſe bibet.*

Quamobrem Imperator, cùm & viri eſſet libertatẽ admiratus, & prætereà verborum opportunitatem, & morum moderationem, & quæ ex animo ad vultum emanabat illius, vt pateat, animi ſinceri eſſet alacritatem, eum eſt veneratus, & moderate tulit eius reprehenſiones. Deinde etiam eum acceſſit, & familiariter XXXVIII

eſt allo-